

УДК 681.142. 37; 681.324.37

С.М. ПОПОВ

Запорізький національний технічний університет, Запоріжжя

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ШЛЯХ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗВОРОТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Проаналізовано феномен освіти в контексті зворотних зв'язків і синергетичних методів навчання, що сприяють упровадженню концептуальних засад сучасної освіти, яка готує висококваліфіковані управлінські кадри; визначається стратегія діяльності у підготовці управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту та умови досягнення нової якості освіти в умовах Болонських домовленостей.

Ключові слова: управлінські кадри, зворотний зв'язок, система міжнародного менеджменту, освіта, глобалізація, Болонські домовленості, синергетичні методи навчання, самоорганізація, самоуправління, суб'єкт-суб'єктна парадигма навчання

Постановка проблеми у самому загальному вигляді та її зв'язок із важливим и науковими та практичними завданнями.

Освіта як головний шлях підготовки управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту - це найважливіша фундаментальна частина суспільства, що якісно визначає буття і життєдіяльність людини і суспільства. Освіта ХХІ століття – це століття, зверненої до людини, особистості, тому необхідний синтез знань (освіта + культура + знання + інтелігентність + вихованість) і в контексті всіх цих складових повинні працювати зворотні зв'язки. Сучасна освіта – це синтез природничих, технічних і гуманітарних знань, якими повинна оволодівати сучасна людина. Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, виявляють принципові недоліки системи освіти, у контексті якої були відсутні зворотні зв'язки зі студентами, освіта була нездатна задовольняти інтереси індустріального суспільства. Система освіти індустріального суспільства користувалася фіксованими правилами і методами організації навчального процесу, пропагувала готові знання та вміння, розраховані переважно на ситуацію залежності людини від «зовнішніх» стандартизованих структур у природі, економіці, соціальній сфері, політиці, науці, культурі. Така освіта передбачала оволодіння сукупністю готових знань і стандартів методології мислення, де був відсутній простір для зворотного зв'язку. Зміни, що відбулися у сучасній освіті, вимагають творчого осмислення якісних перетворень в економічних, соціальних, політичних та духовно-культурних відносинах, в інформаційній, комунікативній, науковій, технічній, технологічній, освітній та наукових сферах. Саме ці перетворення не лише посилюють значення системи знань та інформації, а вимагають перетворення самої системи освіти із традиційної для індустріального суспільства у якісно нову, синергетичну освіту постіндустріального суспільства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання):

- проаналізувати феномен освіти в контексті зворотних зв'язків і синергетичних методів навчання;
- виявити сутність, значенні і основні напрями розвитку сучасної освіти в контексті суб'єкт-суб'єктної парадигми навчання;
- виявити задачі, які стоять перед сучасною освітою у контексті реалізації зворотних зв'язків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Освіта сприяє розвитку держави, суспільства, економіки та багатомірним полем нашої інтеграції у світову спільноту. Управлінська освіта – основа розвитку особистості, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта

відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Управлінська освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів держави, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Актуальним завданням є забезпечення доступності здобуття вищої освіти для всіх громадян та далі утвердження її національного характеру. Глобалізація, зміна технологій, перехід до постіндустріального, інформаційного суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку, інші властиві сучасній цивілізації риси зумовлюють розвиток людини як головну мету, ключовий показник і основний важіль сучасного прогресу, потребу в радикальній модернізації галузі, ставлять перед державою, суспільством завдання пріоритетності розвитку освіти і науки, першочерговість розв'язання їх нагальних проблем. Раціональне створення і забезпечення ефективного розвитку менеджерської базової освіти на всіх рівнях керування на основі підготовки управлінських кадрів в державних та муніципальних установах одним із найголовніших факторів економічного зростання в українському суспільстві в цілому. Тому високоякісна підготовка в Україні по підготовці висококваліфікованих управлінських кадрів має надзвичайно важливе значення в контексті інтегрування національної вищої освіти в загальноєвропейський культурно-освітнянський простір та Європу знань.

1. Місія європейської освіти і стратегія діяльності у підготовці управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту

Для XXI століття притаманна тенденція до глобалізації суспільного розвитку всіх сфер життєдіяльності людини й суспільства. Відбувається перехід людства від індустріальних до науково-інформаційних технологій, що базуються в значній мірі не на матеріальній, а на інтелектуальній власності, на знаннях як субстанції виробництва. Найбільш пріоритетними сферами в XXI столітті стають наука та освіта. Поступово формується єдиний світовий, і перш за все європейський освітянський простір. Для України в культурно-цивілізаційному аспекті європейська інтеграція - це входження до єдиної сім'ї європейських народів, їх культурних і політичних традицій. У Сорбонській Декларації від 25 травня 1995 року підкреслюється, що центральну роль у розвитку європейської культури повинні відіграти наука, освіта, культура. ВНЗ повинні підготувати творчого працівника й громадянина бути конкурентоспроможним і витребуваним на ринку праці. У зв'язку з цим, головна місія підготовки управлінських кадрів, *щоб працювали зворотні зв'язки з суб'єктами освітянського процесу*, в результаті чого підвищувалася б фаховість і компетентність, комунікації, інформації й продукування управлінського знання.

Реалізація зворотних зв'язків при підготовці управлінської еліти у системі міжнародного менеджменту повинна спиратися на:

філософську культуру, що формує світогляд: особливе місце в цій культурі повинна посідати методологія науки; історичну культуру, яка охоплює не тільки історію людей та ідей, природознавства і техніки, мистецтва і вірувань, але й структури повсякденності протягом історичного час політичну культуру, що визначає громадянську позицію особистості й долю громадянського суспільства в країні, формує відповідальність кожного за свою свободу; філологічну культуру з її лінгвістичними та літературознавчими складовими, направленими на вивчення ділової української мови; екологічну культуру, яка полягає в ноосферному світогляді, у цілісно-системному баченні світу й людини в ньому; антропологічну культуру, яка сприймає людину як продукт своєї власної діяльності.

Місія управлінської освіти в контексті реалізації зворотних зв'язків у підготовці управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту полягають в наступному: забезпечувати підготовку висококваліфікованих фахівців для органів державної влади, виробництва, освіти, науки і культури, здатних постійно навчатися впродовж життя; всебічно розвивати фундаментальні й прикладні наукові дослідження; поступово інтегруватися у світовий освітянський простір, одночасно зберігаючи кращі традиції вітчизняної системи освіти.

Політика інформатизації ВНЗ повинна здійснюватися на наступних принципах, які Концептуальні аспекти освіти як головний шлях підготовки управлінських кадрів з використанням зворотних зв'язків

будуються на зворотних зв'язках: цілеспрямованості, що передбачає єдність професіональних цілей і завдань усіх учасників науково-навчального процесу; системності, яка вимагає збалансованість процесу інформатизації та певну її послідовність; модульності, яка передбачає створення інформаційних систем різної складності, автономності та ступеня комп'ютеризації; технологічності, яка враховує реальні можливості кафедри заявленому рівню інформатизації; динамізму, що передбачає відповідність рівня інформатизації науково-навчального процесу мінливим інформаційним потребам і технологічним можливостям їх забезпечення.

Стратегія освітянської діяльності повинна будуватися на зворотних зв'язках з суб'єктами навчання і виховання: у галузі фахової підготовки в забезпеченні єдності загальнотеоретичної і фахової освіти; орієнтації підготовки спеціалістів на вимоги конкретних установ працевлаштування з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку регіонів України використанні у навчальному процесі досягнень вітчизняної та зарубіжної науки і техніки, запровадженні фахово спрямованих спеціальних навчальних курсів, новітніх технічних розробок, технологічних рішень, інформаційних методик, отриманих студентами умінь і навичок під час проходження виробничої практики і переддипломного стажування; у галузі науково-дослідної роботи в організації наукових досліджень, спрямованих на вивчення актуальних гуманітарних, соціальних, економічних, природничих, технічних проблем Української держави та Запорізького регіону; створенні та розвитку фундаментальних наукових шкіл для задоволення потреб народного господарства країни й практики державного будівництва в різноаспектних наукових розробках і насамперед таких, що пов'язані з регіональними особливостями; впровадженні власних та залучених результатів наукових досліджень у навчально-виховний процес; підготовці науково-педагогічних кадрів вищого гатунку через систему аспірантури та докторантури, розвиток науково-дослідної роботи студентів; узагальненні передового міжвузівського досвіду науково-педагогічної роботи; у галузі розвитку міжнародних зв'язків у налагодженні тісних контактів з науковими центрами і навчальними закладами закордонних країн із питань координації науково-дослідної роботи й оптимізації підготовки кадрів відповідного освітнього профілю в напрямку її універсальності, ідентичності освітніх характеристик випускників із загальноновизнаними світовими кваліфікаційними стандартами бакалавра й магістра; обміні науковими здобутками та досвідом організації навчального процесу із спорідненими закордонними навчальними установами, участь у міжурядовому обміні спеціалістами; співпраці з міжнародними фондами, що фінансують навчальні та наукові програми.

2. Нова якість освіти в контексті Європейської інтеграції

У сучасному світі розвиток України визначається в загальному контексті Європейської інтеграції, яка охоплює також культурно-освітній та науково-технічний напрями розвитку українського суспільства. Цей інтеграційний процес полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці й техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків. Приєднання України до Болонського процесу дозволить підвищити якість освіти, сприятиме мобільності студентів і викладачів, зростанню професіональної підготовки спеціалістів, які *сформувалися завдяки ефективним зворотним зв'язкам при підготовці управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту*

У зв'язку з цим необхідно: постійно здійснювати модернізацію освіти відповідно до вимог часу й інтеграції в європейський освітній простір; удосконалювати ступеневу освіту, реалізувати європейську систему академічних ступенів з урахуванням потреб ринку праці й кожної особистості та зворотних зв'язків; здійснювати модернізацію сучасних освітніх технологій; забезпечити впровадження державних, галузевих і університетських стандартів підготовки фахівців з урахуванням європейського рівня вимог до якості вищої освіти; модернізувати навчальні плани, забезпечуючи їх зближення з навчальними планами європейських та інших університетів світу; забезпечити впровадження європейської кредитно-модульної системи організації навчального процесу, що повинно сприяти

мобільності студентів різних університетів на європейському просторі; впроваджувати стандартизовані методики кількісного та якісного оцінювання знань студентів, розробити методику та провести апробацію критеріїв оцінювання якості професійно-практичної підготовки випускників;

розробити за кожною спеціальністю концепції безперервного використання інформаційних технологій у навчальному процесі; забезпечити можливість студентам і викладачам працювати в режимі реального часу, використовуючи досягнення науки у навчальних матеріалах; удосконалювати комп'ютерну мережу університету, забезпечити широкий доступ студентів і викладачів до глобальної інформаційної мережі Інтернет, у тому числі комп'ютерної мережі для установ науки і освіти URAN; постійно поповнювати сервер університету навчальними і науково-методичними матеріалами, забезпечити доступ до нього всіх структурних підрозділів; використовувати можливості Інтернет для організації системи дистанційного навчання на основі телекомунікацій, застосування мультимедіа в дистанційному навчанні, а також створення навчальних курсів на основі Інтернет, Інтернет-лекцій зі зворотним зв'язком зі студентами; проводити подальшу модернізацію наукової фундаментальної бібліотеки, забезпечити доступ до електронних баз даних різних джерел інформації, розширити придбання необхідної навчальної і наукової літератури; здійснити модернізацію навчального процесу, зменшуючи аудиторну роботу і збільшуючи питому вагу самостійної роботи студентів під керівництвом викладачів, переводити кращих студентів на індивідуальні плани навчання виробляти у студентів практичні навички з обраної спеціальності, удосконалювати зміст, форми й ефективність навчальних і виробничих практик, гармонійно поєднувати теоретичні знання з практичними вміннями; сформувати базові підприємства й організації для проходження практичної підготовки студентів; створити можливості для безперервної освіти, всебічно розвивати факультет післядипломної освіти; всебічно сприяти поступовому переходу навчального процесу на державну мову, забезпечити вивчення ділової української мови; поступово впроваджувати кредитно-модульну систему організації навчального процесу на кафедрі і забезпечити впровадження цієї системи.

Головним ресурсом і капіталом ВНЗ є його людський потенціал. *Дбаючи про його постійне збагачення на основі зворотних зв'язків необхідно:* забезпечити своєчасну й якісну підготовку молоді науково-педагогічної зміни через ефективну роботу аспірантури і докторантури. Забезпечити значне збільшення кількості докторів наук, створити ефективну систему допомоги в їх підготовки, підвищення статусу професора як головної фігури у ВНЗ; підвищити вимоги щодо постійної навчальної і наукової роботи всіх викладачів, виходячи з того, що викладач у сучасних умовах перестав бути єдиним джерелом інформації; він повинен бути носієм знань і мудрості, а таким викладачем робить його власна наукова практика; уся навчально-методична робота викладачів повинна спиратися на електронних засобах створення, тиражування і презентації студентам навчально-методичної документації; вважати обов'язком кожного викладача вести виховну роботу серед студентів, формувати цінності та ідеали громадянського, мультикультурного суспільства, української політичної нації; розвивати інститут кураторів студентських груп, а також кураторів індивідуальної, самостійної, навчальної роботи студентів; підвищувати кваліфікацію викладацького корпусу в контексті неперервної освіти, сприяти проходженню систематичного і періодичного стажування у провідних вищих навчальних закладах і наукових установах як всередині країни, так і за кордоном; вжити заходів щодо підготовки та перепідготовки викладачів і допоміжного персоналу в галузі сучасних інформаційних технологій; підвищити вимоги до атестації науково-педагогічних кадрів, запровадити контрактну систему прийому на роботу; запровадити різноманітні форми заохочення співробітників кафедри залежно від наслідків їх роботи, з урахуванням ефективності їх навчально-методичної роботи, результативності наукових досліджень, використання сучасних технологій у навчальному процесі; запровадити систему рейтингу навчально-методичної і наукової роботи кафедр і всіх викладачів; розширити присвоєння звань заслуженого професора, доцента і морального та Концептуальні аспекти освіти як головний шлях підготовки управлінських кадрів з використанням зворотних зв'язків

матеріального їх заохочення; поступово запровадити контрактну форму прийняття на роботу співробітників кафедри.

Вважати студента основним об'єктом і суб'єктом навчально-виховного процесу у форматі реалізації зворотних зв'язків, в результаті чого встановлюються суб'єкт-суб'єктні зв'язки.

Дбаючи про якісну підготовку висококваліфікованих і духовно багатих інтелігентних особистостей необхідно: забезпечити студенту свободу навчання, вільний вибір спеціалізацій, паралельного отримання другої спеціальності; підвищити роль самостійної роботи студента й консультацій; сприяти тому, щоб навчання ставало більш індивідуалізованим, спрямованим на потреби конкретного студента, більш актуальним, максимально наближеним до реальних потреб суспільства, значно глибшим та прагматичним; забезпечити інформатизацію процесу навчання і викладання, яка сприятиме зростанню якості освітянських послуг і зростанню конкурентоспроможності університету; створити сприятливі умови для вивчення студентами державної мови, а також іноземних мов, захист курсових і дипломних робіт на іноземних мовах; при впровадженні кредитно-модульної системи організації навчального процесу визначати індивідуальний навчальний рейтинг кожного з студентів за результатами їх навчальної роботи протягом семестру, року й за весь період навчання в академії; залучати студентів до наукової роботи, забезпечити ефективну взаємодію академічного і студентського співтовариства, організувати постійний відбір і підготовку молодих кадрів для наукової діяльності через аспірантуру й докторантуру; сприяти розвитку студентського самоврядування на рівні академії, факультетів і в гуртожитках, залучати керівників студентських представницьких органів до складу Вчених Рад академії і факультетів; формувати у студентської молоді високі моральні і професійні якості, створювати широкі можливості для їх заняття спортом, художньою самодіяльністю, постійно розвивати їх творчі здібності; розробити систему сприяння працевлаштування випускників кафедри.

Джерелом сили ВНЗ є наука й наукові досягнення його співробітників. Наукова робота повинна бути пріоритетним напрямком її культурної місії і нерозривно пов'язана з навчальним процесом і підготовкою науково-педагогічних кадрів високої кваліфікації. У зв'язку з цим необхідно: всебічно підтримувати як прикладні дослідження, пов'язані з регіональними проблемами, так і фундаментальні; активно створювати міжфакультетські, міжвузівські наукові колективи, здатні виконувати великі комплексні наукові розробки; розвивати кооперацію з науковими інститутами Національної академії наук, галузевими науково-дослідними інститутами; ширше брати участь у міжнародних наукових проектах, спрямованих на розв'язання великих наукових і технологічних проблем глобального значення; всебічно підтримувати наукові школи, що сформувалися у ВНЗ, сприяти організації нових науково-дослідних структур; активно сприяти винахідницькій і інноваційній роботі, підтримувати створення науково-виробничих фірм, інноваційних лабораторій, конструкторських бюро, спрямованих на впровадження в практику досягнень учених; створити ефективну систему відбору талановитих студентів для навчання в аспірантурі та перспективну програму підготовки докторів наук шляхом надання творчих відпусток та направлення в докторантуру; вести ефективний відбір і виховання наукової молоді, створюючи умови для проведення ефективної науково-дослідної роботи студентів, розвивати діяльність студентських наукових товариств; сприяти пошуку інвестицій у розвиток інфраструктури наукових досліджень; сприяти проведенню міжнародних наукових конференцій, шкіл, семінарів і виданню їх матеріалів, прагнути до підвищення рівня і міжнародного рейтингу наукового періодичного видання; сприяти міжнародним науковим обмінам.

5. Міжнародне співробітництво повинно також базуватися на дії зворотних зв'язків. Важливим напрямком діяльності ВНЗ має бути міжнародне співробітництво, яке повинно забезпечити міжнародну інтеграцію національної освіти й науки. Основними завданнями такого співробітництва є: всебічне вивчення зарубіжного досвіду розвитку

освіти й науки, у тому числі реалізації Болонського процесу; участь викладачів і співробітників в міжнародних проектах університетів різних країн, які фінансуються міжнародними фондами; розширення довірливих зв'язків із провідними університетами Європи, Америки, Китаю та інших регіонів світу; залучення іноземних спеціалістів до роботи в університеті та участь провідних викладачів і науковців у навчальній і науковій діяльності закордонних університетів і наукових установ; активізація мобільності студентів, розширення їх навчання, стажувань, навчальних практик у закордонних університетах.

6. Вчені ВНЗ повинні усебічно сприяти стійкому розвитку організації, її становленню як політичного, економічного та культурного феномена на основі спільних зусиль і консолідації членів колективу. *Для реалізації зворотних зв'язків в організації необхідно:* активно грати роль інтелектуального каталізатора суспільних процесів, випускаючи широко освічених висококваліфікованих фахівців для економіки країни, формуючи кадри для всіх гілок влади і засобів масової інформації; стати джерелом змістовної інформації, щоб зайняти своє місце в ланцюгу комунікацій, формувати проект співжиття і транслювати його всьому співтовариству в цілому; надавати широкий спектр освітніх і супутніх послуг регіону та безпосередньо місцевому співтовариству; для виявлення потреби економіки у фахівцях відповідної кваліфікації і забезпечення цільових замовлень на їх підготовку створити інформаційно-аналітичний центр, до функцій якого входив би також зв'язок із засобами масової інформації, реклама освітніх послуг тощо; активніше виконувати роль центру наукової експертизи широкого спектру управлінських рішень і проектів; активно ініціювати свою участь у розв'язанні економічних, політико-правових, культурних і міжнаціональних проблем регіону; берегти різноманітність культур, екосистем, мов, етносів, способів господарювання, що відповідають еколого-ресурсному потенціалу країни та регіону.

7. Формування культурних традицій і *розвиток зворотних зв'язків у цій сфері розвиваються у контексті того, що:* ВНЗ повинен виконувати благородну місію регіонального центру культури і виховання високодуховного покоління молодих спеціалістів, задовольняти духовні потреби людини; забезпечувати формування студентської молоді як патріотів своєї країни, виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей України, готувати студентів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними та релігійними групами. ВНЗ повинен забезпечити гуманізацію та демократизацію всього процесу навчання та виховання. Необхідно домагатися, щоб кожний студент брав активну участь у житті ВНЗ; сприяти вихованню особистості з активною життєвою позицією, здатної до самореалізації та засвоєння загальнолюдського досвіду. Потрібно виховувати у студентів любов до своєї батьківщини, бажання робити все необхідне для її процвітання. Доцільно розробити спеціальну програму постійних зв'язків із випускниками кафедри, залучати їх до спілкування, обміну досвідом. Необхідно виховувати повагу до культурних традицій ВНЗ, до його символіки, транслювати свою високу духовність, свої знання. Alma Mater повинна бути символом культурних традицій.

Основними принципами, які покладені в основу освіти у контексті розвитку зворотних зв'язків повинно бути: поєднання теоретичних засад підготовки студентів з практикою господарювання вітчизняних суб'єктів економічної діяльності; удосконалення навчально-методичного забезпечення викладання дисциплін на основі результатів кафедральної науково-дослідної роботи; широке залучення студентів до науково-дослідної роботи за актуальною проблематикою вітчизняної практики управління; вдосконалення організації навчального процесу при підготовці фахівців з дисциплін шляхом використання сучасних технологій навчання, включаючи активні методи (дистанційне навчання, комп'ютерні технології, тренінг). *Головна мета підготовки управлінських кадрів з ефективними зворотними зв'язками* полягає у формуванні висококваліфікованих та креативних спеціалістів в галузі управління для різних сфер діяльності виробничих підприємств великого та малого бізнесу у відповідності з потребами національної економіки.

Управління системою підготовки *управлінських кадрів у системі міжнародного* Концептуальні аспекти освіти як головний шлях підготовки управлінських кадрів з використанням зворотних зв'язків

менеджменту з використанням зворотних зв'язків передбачає: моделювання, проектування і здійснення професійної управлінської діяльності; освоєння предмета або групи предметів діяльності; постійне вдосконалення методології, методики і організації професійної діяльності; підвищення професійної майстерності викладачів кафедри, що вимагає впровадження нових форм перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Місія підготовки *управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту* – це елітарна освіта нинішнього та майбутнього поколінь на засадах прийнятності традицій та інновацій задля забезпечення висхідного та стабільного розвитку України. Стратегічною метою є забезпечення випереджувального розвитку освітньої наукової діяльності для формування гармонійної особистості, стабільно високої конкурентоспроможності здійснюваних видів діяльності організації, спрямованих на створення організаційних, технічних, економічних і соціальних умов, що гарантують належний рівень і стабільність якості освітніх послуг. Основою запровадження та функціонування системи управління якістю є стандарт ISO 9001-2000 «Система управління якістю. Вимоги». Ним визначені вимоги, яким повинна віддавати система якості, щоб гарантувати постійну відповідність освітніх послуг сучасним вимогам в Україні та світі. Для того, щоб у ВНЗ упровадилася така система освіти зі зворотними зв'язками слід **формувати синергетичну освіту та застосовувати методологію нелінійного мислення**. Саме така освіта посилює значення системи знань та інформації і вимагає перетворення самої системи освіти із традиційної в освіту інформаційного суспільства. Змістом синергетичної освіти є самоорганізація і самоуправління як професорсько-викладацького складу, так і студентів, їх взаємодія на принципах зворотного зв'язку, рівності, взаємного розуміння інтересів, креативного мислення синергетичного поєднання самовиховання і самонавчання. Процес еволюції синергетичної освіти зводиться до: 1) виникнення неузгодженостей певним чином упорядкованих елементів системи освіти завдяки зворотним зв'язкам; 2) наростання ентропії в динамічних системах освіти; 3) нелінійність процесу еволюції, його залежність від внутрішнього стану системи та впливу навколишнього середовища (поєднання еволюції і коеволуції); 4) взаємодія та взаємовплив самоорганізованих (громадських) та організованих (державних) структур; 5) перехід від нижчого рівня впорядкування (організації) до вищого (самоорганізації).

Синергетична парадигма підготовки управлінських кадрів з міжнародного менеджменту включає науково обґрунтоване розуміння сутності систем як відкритих, нелінійних, самоорганізованих. Від часу виникнення будь-якої освітньої системи в ній закладений не лише механізм онтогенезу (програма систем), але й механізм філогенезу (програма змін системи), який приводить до нової якості. Для синергетичної інтерпретації навчального процесу важливо використання **міждисциплінарності**, яка формує зворотні зв'язки між викладачами технічних і гуманітарних дисциплін. Синергетичні знання в умовах Болонської системи стають ефективним методом їх пошукової діяльності, розвивають зворотні зв'язки між викладачами різних кафедр і напрямків, синергетика забезпечує раціональну взаємодію у напрямі синтезу природничо-наукових і гуманітарних дисциплін. Синергетична взаємодія між студентами і викладачами стає ефективним методом їх пошукової діяльності, розвиває науково-дослідницьку ініціативу, забезпечує формування креативного мислення, синергетичне осягнення реальності і відповідну раціональну поведінку в будь-якій ситуації. Головними характеристиками зворотних зв'язків є самоорганізація і самоуправління викладачів і студентів, їх взаємодія на принципах синергетики і грамотне використання синергетичних знань.

Висновки

1. Місія управлінської освіти в контексті реалізації зворотних зв'язків у підготовці управлінських кадрів у системі міжнародного менеджменту полягають в наступному: надавати високоякісну освіту, яка будується на принципах гуманізації та толерантності, демократизації, практичності і прагматичності, неперервності і варіативності, адаптивності та оптимальності; виховувати гармонійно розвинену особистість, патріота Української держави як складової частини світового співтовариства; формувати соціально активну

толерантну людину з високими духовними якостями, яка здатна до саморозвитку і самовдосконалення; забезпечувати високу функціональність молоді в умовах, коли зміна ідей, знань і технологій відбувається набагато швидше, ніж зміна покоління людей; 2. Стратегія освітянської діяльності повинна будуватися на зворотних зв'язках з суб'єктами навчання і виховання: у галузі фахової підготовки в забезпеченні єдності загальнотеоретичної і фахової освіти; орієнтації підготовки спеціалістів на вимоги конкретних установ працевлаштування з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку регіонів України; використанні у навчальному процесі досягнень вітчизняної та зарубіжної науки і техніки, запровадженні фахово спрямованих спеціальних навчальних курсів, новітніх технічних розробок, технологічних рішень, інформаційних методик, отриманих студентами умінь і навичок під час проходження виробничої практики і переддипломного стажування; у галузі науково-дослідної роботи в організації наукових досліджень, спрямованих на вивчення актуальних гуманітарних, соціальних, економічних, природничих, технічних проблем Української держави та Запорізького регіону. 3. **Синергетична методологія як інтегративна методологія пізнання зворотних зв'язків** детермінує зміст таких понять, як самоосвіта, нелінійне мислення і нелінійний діалог, пробуджуюче навчання. Синергетичний метод пізнання зворотних зв'язків є втіленням одного з ключових понять синергетики – самоорганізації. З точки зору синергетичної системи навчання, зворотний зв'язок приходить на зміну прямому зв'язку, виходить на нелінійний діалог, суб'єкт-суб'єктне відношення викладача і студента, інтерактивність навчання. Синергетична освіта полягає у спонукальному, пробуджуючому процесі освіти, заключається у матричній передачі зразків навчання, накопичених суб'єктом пізнання. Навчання як різновид зворотних зв'язків є одним з виявів синергетичної освіти, суть якої у специфічних видозмінах паттернів поведінки. Процес навчання пов'язаний з цілою низкою якісної перебудови аттракторів, своєрідних фазових переходів від одного рівня якості освіти до іншого. Синергетичні методи забезпечують самоорганізацію та самоуправління навчальним процесом, дозволяють використовувати нелінійне мислення, реалізувати **резонансну природу навчання**, здійснювати перехід до нових, модифікованих структур навчання, вкрай необхідних в умовах глобалізації при підготовці управлінських кадрів з міжнародного менеджменту.

Перспективи подальших наукових досліджень:

- аналіз зворотних зв'язків в усіх сферах життєдіяльності соціальної системи - економічній, політичній, соціальній, духовно-ідеологічній, екологічній;
- зворотний зв'язок у парадигмі у парадигмі саморегуляції соціальних систем;
- розробка якісно нових систем управління і модернізація вже існуючих, що відбувається без належної експертної оцінки місця і ролі підсистеми зворотного зв'язку.

Список використаної літератури:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / Віктор Петрович Андрущенко. – К.: ТОВ “Атлант ЮЕмСі”, 2005. – 496с.
4. Андрущенко В. П. Організоване суспільство: потреба для України / В. П. Андрущенко // Нова парадигма: зб. наук. пр. - Київ: НПУ, 2005. - С. 3-21.
5. Бех В. П. Філософія соціального мира / В. П. Бех // Нова парадигма: зб. наук. пр. - Київ: НПУ, 2005. - 236 с.
6. Вашкевич В. М. Історична свідомість сучасної молоді: до методології дослідження / В. М. Вашкевич // Вища освіта України. – 2005. - № 4. – С. 74-79.
7. Дзвінчук Д. І. Трансформаційні процеси в освітніх системах-вимоги ХХІ ст. / Д. І. Дзвінчук // Нова парадигма: зб. наук. пр. - К: НПУ, 2007. - Вип. 72. - С. 76-81
8. Заблоцький В. Лібералізм: ідея, ідеал, ідеологія / Віталій Заблоцький. — Донецьк: Янтра, 2001. — С. 181—183, 254—268, 288—293.
9. Згуровський М. З. Вступ до комп'ютерних інформаційних технологій: навч. Концептуальні аспекти освіти як головний шлях підготовки управлінських кадрів з використанням зворотних зв'язків

посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. / М. З. Згуровський, І. І. Коваленко, В. М. Михайленко. – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2006. – 265 с.10.

10. Кастельс М. Пути к информационному обществу: структура занятости в семи главных индустриальных странах, 1920-1990 гг. / М. Кастельс, Ю. Аояма // *Международ. обзор труда.* – М., 1995. – Т. 133, № 1/3. – С. 52-79.

11. Клепко С. Ф. Українська царина філософії освіти / С. Ф. Клепко // *Практична філософія.* – 2001. - № 1 (№ 2). – С. 197-211.

12. Корсак К. Стан і перспектива розвитку європейського простору вищої освіти / К. Корсак // *Психологія і суспільство*, 2004. – № 1. – С. 66 - 68.

13. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / Василь Григорович Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

14. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Навч. посіб. / В. Кремень, В. Ткаченко. – К.: Видавничий центр “Друк”, 1998. – 622 с.

15. Култаєва М. Футурологічні розвідки сучасної філософії освіти: теоретичні побудови та проблеми їх здійснення (стаття друга) / М. Култаєва // *Філософська думка.* – 2002. - № 5. – С. 59-75.

16. Курдюмов С. П. Синергетика: нелинейность времени и ландшафты коэволюции / С. П. Курдюмов, Е. Н. Князева. - М.: КомКнига, 2007.– 272 с.

17. Кушерець В. І. Аналіз знання як стратегічного ресурсу трансформації суспільства (світоглядно-методологічний аспект). Дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Василь Іванович Кушерець. – К., 2003. – 411 с.

18. Попов С.М. Перспективи адаптації системи освіти галузей зварювання за вимогами європейських стандартів та Болонської угоди // *Нові матеріали і технології в металургії та машинобудуванні: Науковий журнал.- Запоріжжя, ЗНТУ, 2005.- №1 .-С.156-161*

19. Попов С.Н. Модель преподавателя в системе дистанционного обучения по техническим наукам/ Д.А.Антонюк, Е.И.Комличенко, Т.В.Попова // *Открытое образование: научно-практический журнал.- Отв. ред. В.П.Тихомиров.- М.: МЭСИ, МАОО.- 2004.-№6.- С.75-80.*

20. Попов С.Н. Современные аспекты и перспективы использования ресурсов ИНТЕРНЕТ специалистами сварочного производства и родственных направлений / Д.А.Антонюк, Т.В.Попова // *Нові матеріали і технології в металургії та машинобудуванні: Науковий журнал.- Запоріжжя: ЗНТУ, 2004.- №2.- С.143-147.*

21. Попов С.Н. Перспективы использования новых методов дистанционного образования инженерных кадров в сварочном производстве / Д.А.Антонюк// *Автоматическая сварка: Международный научно-технический и производственный журнал.- Институт электросварки им. Е.О.Патона: Национальная академия наук Украины.- Киев: 2004 -№11. - С.49-52.*

22. Попов С.Н. Методика построения мультимедийного курса «Триботехника и надежность машин» на основе дистанционного компьютерного обучения студентов /Д.А.Антонюк// *Открытое образование: научно-практический журнал – отв. ред. В.П.Тихомиров.- М.: МЭСИ, МАОО.- 2004.-№1.-С.13- 21.*

23. Предборська І. М. Освіта в контексті сучасних соціокультурних викликів / І. М. Предборська // *Современные достижения науки и образования. Натания Израиль) – Хмельницький: ХНУ, 2007.*

25. Рижко Л. В. Топологія науки / Л. В. Рижко. - К.: ЦДПіН ім. Г. М. Доброва, 2009. - 512 с.

26. Minc A. The informatisation of society / A. Minc // *Evolution of an information society.* – L., 1987. – P. 134-140.

30. Nora S. The Computerisation of Society / Nora S., Minc A. A Report to the President of France. - Cambridge, L., 1980.

31. Parsons T. Theory and Modern Society / T. Parsons. – New York, 1995. – 677 p.

32. Premfors R. Values and value tradeoffs in higher education policy / R. Premfors // Policy sciences. – N. Y., 1982. – vol. 14, № 4. – p. 365-378.

С.Н.ПОПОВ

Запорожский национальный технический университет, Запорожье

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ОБРАЗОВАНИЯ КАК ОСНОВНОЙ ПУТЬ
ПОДГОТОВКИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ КАДРОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
ПОТЕНЦИАЛЬНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ОБРАТНЫХ СВЯЗЕЙ**

Проанализировано феномен образования в контексте обратных связей и синергетических методов обучения, которые способствуют внедрению концептуальных основ современного образования, которое готовит высококвалифицированные управленческие кадры; определяется стратегия деятельности в подготовке управленческих кадров в системе международного менеджмента и условия достижения нового качества образования в условиях Болонских договоренностей.

Ключевые слова: управленческие кадры, обратная связь, система международного менеджмента, образование, глобализация, Болонские договоренности, синергетические методы обучения, самоорганизация, самоуправление, субъект-субъектная парадигма образования

S. POPOV

Zaporizhzhya National Technical University, Zaporozhye

**ANALYSIS OF THE POTENTIAL POSSIBILITIES OF THE FEEDBACKS AS A
CONCEPTUAL ASPECT OF EDUCATION IN TRAINING OF MANAGERIAL
PERSONNEL IN THE SYSTEM**

The phenomenon of education in the context of the feedbacks and synergetic methods of training, which promote the implementation of the conceptual frameworks of modern education, that trains highly qualified managerial personnel are analyzed; defined strategy of activity in training of managerial personnel in system of international management and the conditions of achievement of a new quality of education in the conditions of the Bolognese arrangements.

Keywords: managerial personnel, feedback, system of international management, education, globalization, Bolognese agreements, synergetic methods of training, self-organization, self-government, subject-subject paradigm of education

Стаття надійшла до редакції 25.01.11р.